

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Administratie Humanistische Luisterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 10163
Postgiro 58. Abonnementsprijs f 5,50 per jaar. Buitenland f 7,- per jaar, voor
België f 6,-. Losse nummers f 0,30. Verschijnt wekelijks.

HUMANISME EN SEXUALITEIT

Het heeft veel werk vereist en niemand zou dit ook in februari 1955 hebben gedacht. Toen besloot het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond om een commissie in te stellen „tot bestudering van het seksuele vraagstuk”. De installatie volgde in maart 1956.

Menige bijeenkomst is er daarna geweest en het resultaat is in 1963 in een tiental artikelen in „Mens en Wereld” gepubliceerd. Deze door Dr. J. P. van Praag geredigeerde artikelen zijn thans bij de drukker en zullen binnenkort in een brochure worden samengevat. Zoals door de auteur wordt opgemerkt is het niet „de” humanistische visie, die hier gepubliceerd wordt. De inhoud van deze brochure blijft voor rekening van de schrijver. Er is alleen beoogd om de gedachten die in humanistische kring leven, te toetsen aan de grondgedachten van het humanisme. Toch is de verschijning hiervan n.o.m. van grote waarde. Men vraagt van diverse zijde regelmatig naar een publicatie over dit onderwerp en het voorhanden hebben is een noodzaak.

Wij leven in een overgangstijdperk. De gedachte van de jonge mens van nu over dit onderwerp is geheel anders dan die van de jonge mens in de dertiger jaren en de man of vrouw, die nu de middelbare leeftijd heeft bereikt, dient zich wel goed te oriënteren op de visie van de jonge mens, die thans 20—30 jaar oud is, om niet in een gezamenlijk gesprek de kans te lopen niet meer te worden verstaan.

Deze brochure en het rapport over Humanisme en Opvoeding, welk laatste een goed jaar geleden in herdruk is verschenen, geven een basis voor een gesprek en een heroriëntering, die steeds weer noodzakelijk zal blijken te zijn.

Literatuur verkrijgbaar bij het Humanistisch Verbond:

Humanisme en Opvoeding no. 6103	f 0,95
Opvoeding op het gebied der seksualiteit N.G.C. no. 22	f 1,50
Conceptieregeling N.G.C. no. 8	f 1,50

De brochures kunt u bestellen door storting of overschrijving op girorekening no. 30.49.60 t.n.v. Humanistisch Verbond - Utrecht.

Humanistische Correspondentiekring voor huwelijkscontacten opgericht door het Humanistisch Verbond, verleent bemiddeling bij het leggen van contacten tussen personen, die een huwelijkspartner zoeken.

Inlichtingen postbus 210, Utrecht. Gaarne 30 ct aan postzegels insluiten. (adv.)

MENSWAARDIG LEVEN

't Is al weer enige tijd geleden dat ik een gesprek had met enkele jonge mensen. 't Was juist in de tijd dat de Beatles in ons land waren. Ik had de verhalen over de extase op de massabijeenkomsten gehoord en gelezen. 't Was voor mij een probleem, die ontkenning van psychische krachten, die samensmelting tot een gemeenschappelijke beleving.

Als deze jonge mensen zo enthousiast, zo overgegeven kunnen zijn, hoe ontvankelijk moeten ze dan zijn. Natuurlijk heb ik kritiek op deze jeugd, maar ik wil toch ook het waardevolle ervan trachten in te zien en er begrip voor op te brengen. Onwillekeurig moest ik denken aan de tot extase voerende religieuze dansen.

Mijn gesprekspartners waren geen Beatles-verereers, zij verwonderden zich dan ook over mijn enthousiasme. Natuurlijk hadden ook zij de stormen der jeugd gekend, maar dit was prachtig opgevangen door jeugdbewegingen en zij waren vast van plan op de ingeslagen zekere weg verder te gaan.

Wat dan ook onder een groot deel van de jeugd van nu leeft: de minachting voor anderen, het verzet tegen het gezag, de vernielzucht, het hangen bij de televisie en ook die primitieve extase, zij konden dit niet in hun leefwereld plaatsen, en zij begrepen dan ook niet dat ik daarin iets goeds kon zien.

Ik kon niet anders dan mij erover verheugen dat zij het met hun aard en met hun milieu zo goed getroffen hadden.

En misschien zouden zij die anders zijn, zij die in het nieuws komen, zich zo'n harmonische ontwikkeling in een begrijpend milieu ook wel wensen. Maar zo is het vaak niet. En misschien zouden een aantal van hen het toch niet willen. Niet omdat ze te slap zijn, maar juist omdat ze te sterk zijn. De reactie van mijn gesprekspartners kwam onmiddellijk. Zou U dan willen beweren dat juist uit de nozems en heel die losgeslagen jeugd, de belangrijke mensen, misschien bedoelt U wel de echte kunstenaars, voortkommen? En vindt U dan dat de harmonisch zich gedragende en zich ontwikkelende jeugd maar slappelingen zijn?

Dit laatste bedoel ik zeker niet.

Ik heb grote waardering voor de enorme prestaties van de jeugd waartoe U behoort. En wat die andere jeugd betreft, ik weet ook wel dat een deel van de jeugd, die bestemd is om straks ons volkswezen en ons cultureel niveau mede te bepalen, het niet erg ver zal brengen. Zij hebben nu eenmaal een beperkte aanleg, die zich in hun jeugdexposities uitleeft, maar rijpere levensvormen onbereikbaar maakt.

Maar is dat te verwonderen? Hun ouders hadden ook reeds die grenzen, en hoe alles belovend een jong mens ook is, de appel valt zelden ver van de boom.

Maar stel dat die ouders wel gerijpte mensen zijn, dat zij krachtens eeuwen menselijke evolutie alle mogelijkheden tot menswaardig

leven in zich hadden en deze hun kinderen met de geboorte meegaven, wat doet onze huidige maatschappij met die ontschatbare levensmogelijkheden?

Ongetwijfeld veel goed. Hoe wordt door kerken getracht de jeugd in goede banen te leiden. Maar ook buiten de kerken bestaat een geschakeerd patroon van opvoedingsmogelijkheden. Hoevele jongeren vinden daarin niet de verwelkoming van een belangrijk stuk van hun aangeboren aanleg. Onze samenleving heeft de strijd om een menswaardig bestaan gewonnen, althans in de meeste westerse landen.

Weinigen hebben ondragelijke armoede. De technische geest schept steeds meer rijkdommen. En toch, zijn wij daar werkelijk zo gelukkig mee? Een van die rijkdommen zou ik wat nader willen beschouwen: de televisie. Gaat de hele wereld daar niet voor ons open? Inderdaad leven wij overal, behalve thuis. 't Is dan ook zo gemakkelijk voor iedereen. Men hoeft niets van elkaar te verwachten, men hoeft zich niet te verheffen tot een gesprek, tot een verstandhouding met elkaar. Wat een verlies! Maar daartegenover, welke prachtige mogelijkheden liggen hier, om er maar één te noemen: Kan de televisie niet bijna een volksuniversiteit zijn? Als het dan maar niet blijft bij kijken en weer snel vergeten, maar dat het brengt tot werken, studeren, zelf denken, zelf muziek maken.

Maar hoe weinig wordt onze jeugd daartoe door de televisie geïnspireerd. Het is meestal een waardeloos leven dat ze leiden bij het televisietoestel.

Soms zijn er programma's die hen uitermate boeien, dan leven ze op. Dan betekent de televisie werkelijk iets voor hen. En bij deze programma's horen ook de Beatles.

Nu ben ik er weer.

Er zit toch leven in de jeugd.

Ondanks het feit dat wij ouderen door het bezit van een te groot aantal ontspanningsmiddelen geen tijd, geen aandacht, geen begrip kunnen opbrengen voor de jeugd, en zelfs deze jeugd met deze middelen voor een goed deel bederven, blijkt ze toch te kunnen leven. Op een wijze, die wij veelal niet kunnen waarderen, die velen van ons afkeuren, die primitief is, hoewel lang niet altijd, geeft de jeugd blijk van een behoefte aan werkelijk geboeid leven.

aktueel humanisme

is de titel van een nieuwe rubriek in het televisie-programma, dat door de heer J. Bijleveld, tweede voorzitter van het Humanistisch Verbond wordt verzorgd.

De eerste uitzending hiervan vindt plaats in het VARA-TV programma op woensdag 7 oktober a.s. om 22.15 uur.

De mens ziet nooit zichzelf zoals hij is, maar slechts de weg, die voor hem ligt en ook deze slechts op korte afstand.

Augustinus (354—430)

Mijn gesprekspartners hadden telkens wel even tussenbeide willen komen, maar ze bleven beleefd luisteren. Toch zag ik zo nu en dan dat een gilmlach trachtte door te breken. Nu kwam hun kritiek.

't Was allemaal niet zo duivels als ik het wilde voorstellen. Ook de televisie niet. Ze keken er graag naar. Niet te veel, want daarvoor hadden ze geen tijd en er waren te veel waardeloze programma's. Wat steekt er toch voor kwaad in dat televisietoestel?

Maar waarom ik, nu juist in die extatische, in trance verkerende, volslagen onbeheerste, schreeuwende klomp jongens en meisjes, zo ongeveer het enige levende deel van ons volk wilde zien, dat konden ze niet begrijpen. Ze konden het zich van mij ook niet goed voorstellen en daarom begrepen ze niet waar ik heen wilde.

Ik zei dat ik nog lang niet was waar ik heen wilde, maar dat ik toch eerst nog even bij die onstuimige jeugd wilde blijven. Behalve dat er blijkbaar die primitieve geest door de jeugd waart, waardoor zij elkaar verstaan en een geheime gemeenschap vormen, leeft er in de jeugd het verzet.

Verzet tegen zoals het gaat en zoals wij graag willen dat het gaat. Niet omdat het zo verkeerd gaat, maar omdat het zo weinig leven uitstraalt. Zij maken ons verwijten. Wij hebben gebrek aan begrip, we laten hen eigenlijk aan hun lot over.

Zij zien ons ten onder gaan in een vermaterialiseerde wereld. Wij zijn voor hen de incarnatie van het stervende leven. Aan het menswaardig bestaan, waarover wij het altijd maar hebben, hebben zij nog geen behoefte. Zij weten dat een menswaardig leven, een menswaardig bestaan niet van node heeft. Vaak integendeel. Zij hebben honger naar echt leven. Ook U natuurlijk. Maar U bent in de bevoorrechte positie dat U wel eens ouderen ontmoet, die nog levensglans in hun ogen hebben, die zich in U kunnen inleven, U verstaan, en van wie U iets aanneemt en mede door hen in het leven geloofd. Dat hoop ik tenminste. Maar ook U zult in aanraking komen met vele niet levende braven van de oudere generaties. Uw verzet zal wat vriendelijker, wat beschaafder zijn. Maar de hevig levenden onder U zullen zich met felheid uiten in woord en daad, in poëzie, in kunst; van dezulken bedient het leven zich het liefst. Niet omdat zij het leven in alle volmaaktheid weten uit te drukken, vaak verre van dat, maar omdat het tenminste echt levend is.

Mijn gesprekspartners meenden dat dit misschien wel waar was, maar dat ik een belangrijk aspect van de jeugd over het hoofd zag. Of ik dan niet gehoord had van de Rolling Stones en de nozem opstandjes in Amsterdam en Rotterdam.

Natuurlijk had ik daarvan gehoord en ik was er van geschrokken. Mijn welgemeende sympathie voor onze jeugdige opstandigen dreigde ineen te storten. Maar evenals ook

in onze grote mensenwereld zijn onder hen satanische, demonische geesten. Hun verzet heeft geen positieve grond. Het verstoren, het pijn doen, het plagen is hun aard. Het is daarom goed dat er strenge rechters zijn. Maar over het algemeen zal het erg meevallen met de jeugd. De luidsprekers te Rotterdam met hun vriendelijke verzoeken en het resultaat hebben mij weer getroost. Blijkbaar is zelfs deze jeugd toch gevoelig voor begrip.

Mijn gesprekspartners hadden niet zo'n hoge dunk van de vriendelijkheid en het begrip dat uit die luidsprekers kwam. Het was alleen maar een geslaagde tactiek.

Ik zei te geloven dat de jeugd een fijne neus heeft voor wat echt is. Tactische vriendelijkheid zullen ze vrij snel als schijnheiligheid afwijzen. Als wij ouderen iets wezenlijks voor deze jeugd kunnen zijn dan is dat in de eerste plaats hen begrijpen zoals ze zijn. Ze moeten geen burgers worden. Laat hun de extase. Maar met dit begrijpend toezien zijn wij er niet. Ook deze jeugd moet verder. Er moeten mensen uitgroeien. Of dit zal lukken, hangt vooral van hun aanleg af, maar voor een niet gering deel van ons, kunnen wij werkelijke leermeesters voor hen zijn? Echte leermeesters hebben een vanzelfsprekende macht, geen dwingende macht, maar een waardigheid die gehoorzaamd wordt.

Echte leermeesters verliezen niet het contact met het zo kwetsbare, tastende leven dat de jeugd vervult. Maar dat is slechts mogelijk doordat zij het leven in zichzelf niet verliezen, maar het doen rijpen tot menselijk leven.

Zij zeiden dat dit heel mooi zou zijn, maar dat er toch maar weinig zulke echte leermeesters zullen worden gevonden. Ik wilde zeggen dat dat nog wel mee zou vallen, maar ik schudde het hoofd en zei: U hebt waarschijnlijk gelijk. Want wij weten vaak zelf niet hoe wij leven moeten. Soms wordt het ons echter plotseling duidelijk in een hevige beleving. Het is misschien daarom dat ik in die zichzelf verliezende jeugd iets waardevols zie.

Op veel hoger niveau waren er in religieuze mensen, in kunstenaars, in andere leiders der mensheid die zeldzame momenten van overgave, die tegelijk momenten waren van een vervuld zijn van een weten dat ons gewone weten verre te boven gaat. In zulke momenten wordt de meest wezenlijke bron

Meldt U aan als

DONATEUR

voor het

**Centrum
voor
Humanistische
Vorming**

Bijdrage f 3,75 per kalenderjaar

Gironummer 60.84.68, ten name van

Centrum voor Humanistische Vorming

Secretariaat; Oudegracht 152, Utrecht

aangeboord en wordt de weg gekend die gegaan moet worden. Maar het zijn niet alleen de groten, de toppen der mensheid die dit overkomt. Bijna allen weten we het wel. Een liefde, een offer, een verdriet heeft ons wel bij die bron gebracht. Toen wisten we wat menswaardig leven was. Onze daden, ons werk zullen dan meer zin hebben. Misschien moeten we iets laten of iets anders gaan doen. Maar door het leven in ons zelf hoog te houden, kunnen we voor anderen en misschien ook voor de jeugd een wijze vriend zijn. Ja, zeiden mijn gesprekspartners, het zal wel zo zijn. Wij hadden die ervaring nog niet en toch willen we menswaardig leven, maar gewoner, eenvoudiger, minder verheven en voor ons eigenlijk gezegd, eerlijker. Wij willen ons werk goed doen en er in opgaan en een prettig gezin stichten, met auto en televisie en we willen naar een concert gaan en nog heel veel meer. Wat bent U een gezonde jeugd, zei ik. Zo zal het U goed gaan en waarschijnlijk ook de jeugd die met U in aanraking zal komen. En toch. — De levens die gericht worden vanuit een sterke beleving van de levensbron zijn misschien toch nog menswaardiger en daardoor vruchtbaarder, ook voor de jeugd.

A. KRUIDHOF.

Rede en Religie in het Humanisme

In deze uitgave is er naar gestreefd de verschillende opvattingen die zich binnen het humanisme over deze onderwerpen voordoen, tot hun recht te laten komen.

Formaat 15x23 cm. - Omvang ca. 250 pag.s

Prijs f 9.90

U kunt dit bestellen door overschrijving op giro 30.49.60, t.n.v.

Centraal bureau Humanistisch Verbond
OUDEGRACHT 152 — UTRECHT

de dans der bladeren

„Dans nu in den ronden ring,
Ronden ring van rode bladeren,
Dans nu in den ronden ring!
Zomer werd herinnering”...
„Dans nu in den ronden ring”
Zingt de wind, „wanneer ik zing”,
En de rode ronde bladeren
Dansen in den wijden kring,
Zingend: „winter zal nu naderen,
Laat ons gaan waar zomer ging!”
’t Rode ronde beukenlover
Van den tak en twijg bevrijd
Trekt de najaarswegen over
In den wilden kring gereid,
En de wind die het geleidt
— Ongebonden vagebonden
Die voor kort elkander vonden,
Samengaan voor korten tijd —
Doet ze dansen in de ronde,
Ronde aan ronde en kring aan kring;
„Dans nu” zingt hij „als ik zing:
Nieuwe vreugde wordt gevonden,
Zomer werd herinnering!”
Maar de logge en zware blaren
Van kastanje en van plataan
Trekken met de stoet niet mede,
Willen liever rust en vrede
Dan te zoeken de gevaren
Van dat zwervende bestaan,
Van die kleine blijde stoeten,
Die zo los van zin en voeten
Even maar elkaar ontmoeten
En met vreemde verder gaan;
Die in wijde kringen
Springen, als de wind gaat zingen,
Andre zon en zomergloed
Met verlangen te ontmoet...
Maar... wanneer de maan komt stijgen
En de wilde wind doet zwijgen,
Vallen ze, waar wind ze bracht;
En zij worden, wat zij waren,
Willoze opgejaagde blaren,
Die daar onder vreemde bomen
Van verloren zomer dromen,
Die geen zomer meer zal wekken,
Die de kille sneeuw zal dekken
In de witte winternacht.

F. Bastiaanse
Uit: Verzen (bloemlezing
samengesteld door
Dr. J. Aleida Nijland)

lezingen voor de radio

zo. 4 okt. VARA 9.45 uur: G. Stuiveling: „Uit humanistisch oogpunt”.

wo. 7 okt. VARA 22.15 uur: Televisie-programma.

zo. 11 okt. VARA 9.45 uur: E. T. Hoven: „De Engelsen zijn gek”.

¹⁾ De lezing op zondag 18 oktober om 9.45 uur komt te vervallen, i.v.m. de uitzendingen van de Olympische Spelen.

zo. 25 okt. VARA 9.45 uur: Mevr. G. Reddingius-Swart: Alleen, maar niet eenzaam”.